

Nr 291.

Av fru **Vessman m. fl.**, med förslag till förordning angående moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete.

Det är nu femton år sedan lagstiftningen gick in för utsträckning av bestämmelserna om skyldighet för kvinnorna inom industrin att viss tid vid barns-börd avhålla sig från förvärvsarbete. Redan vid lagens ikraftträdande ansågs att lagstiftningen samtidigt borde gått in för ersättning för härigenom förlo-rad inkomst.

De genom industriarbetet framkallade missförhållandena, som samhället i detta avseende med arbetarskyddslagens hjälp skulle söka vinna botemedel mot, bli mycket litet avhjälpta, så länge lagens efterlevnad beror blott och bart på moderns förmåga och vilja att bära kostnaderna för den barnsängsvila som la-gen föreskriver.

Man måste säga att samhället i detta hänseende ställer ovanligt stora for-dringar på de enskilda individerna, som i många fall utgöras av kvinnor i svår belägenhet.

Det är ju sant att det även finnes stora grupper arbetande kvinnor, även på andra områden än inom industrin, som äro i behov av hjälp för att erhålla nö-dig vård och tillräckligt lång barnsängsvila. En av våra varmaste önskningar är också, att vi nu vore i tillfälle att genomföra en effektiv och allomfattande moderskapsförsäkring. Men då vi frukta att det kommer att taga en lång tid i anspråk, innan en sådan reform kan komma att genomföras, anse vi oss icke kunna passivt avvakta resultatet av den nu pågående utredningen i moder-skapsersättningsfrågan.

Vi ha desto mindre orsak till en sådan passivitet, som det ju redan finnes ett fullt färdigt förslag till lag om moderskapsunderstöd åt de industriarbeterskor, som lyda under par. 15 i lag av den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Det av den socialdemokratiska regeringen år 1926, i Kungl. Maj:ts proposi-tion nr 112, framförda förslaget till förordning angående moderskapsunder-stöd åt kvinnor i visst industriellt arbete är byggt på de principer, som vi anse vara bärande för en sådan lagstiftning.

Vi tillåta oss med åberopande av det anförda hemställa,

att riksdagen måtte besluta antaga följande

Förslag
till
Förordning
angående moderskapsunderstöd åt kvinnor i visst industriellt arbete.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

Kvinna, som i följd av stadgandet i 19 § första stycket i lagen om arbetarskydd i anledning av barnsörd är förhindrad att arbeta eller som med stöd av andra stycket i samma paragraf avhåller sig från arbete, som omförmäles i 15 § samma lag, skall, därest hon under minst tre månader närmast före barnsörden använts till arbete av i sistnämnda lagrum avsedd beskaffenhet, för den tid hon sålunda icke deltagit i arbetet vara berättigad till moderskapsunderstöd i enlighet med vad nedan stadgas.

Har kvinna, som under nyssnämnda tid före barnsörden använts till arbete som förut sagts, nödgats lämna arbetet till följd av olycksfall, sjukdom, arbetsbrist eller annan omständighet, varöver hon icke kunnat råda, skall detta icke utgöra hinder för att för henne uppkommer rätt till moderskapsunderstöd, därest hon, såvida arbetet fortfarit, jämlikt första stycket skulle hava inom en månad från arbetets avbrytande vunnit dylik rätt.

2 §.

Understöd, som i denna förordning avses, bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten; dock skall anstalten äga att med registrerad sjukkasse träffa avtal därom att kassan skall inom sitt verksamhetsområde eller viss del därav, mot vederlag av anstalten, i förhållande till denna övertaga skyldigheten att bestämma och utgiva understöd enligt denna förordning.

3 §.

Understöd utgår för en tid av två veckor närmast före och sex veckor närmast efter barnsörden, dock endast för tid, då kvinnan avhåller sig från förvärvsarbete.

Dör kvinna som åtnjuter understöd, upphör detta att utgå.

4 §.

Understöd utgår för varje dag under tid, då kvinna är berättigad till sådan förmån, med belopp bestämt i förhållande till kvinnans årliga arbetsförtjänst på sätt i 6 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete finnes stadgat angående beloppet av hel sjukpenning.

Beträffande beräkning av den årliga arbetsförtjänsten skall vad i 9 § i nämnda lag stadgas äga motsvarande tillämpning.

5 §.

Ätnjuter kvinna, som äger rätt till understöd enligt denna förordning, ersättning på grund av olycksfall i arbete eller uppbär hon av allmänna medel eller från arbetsgivaren underhåll eller avlöning för tid, då jämlikt 3 § moderskapsunderstöd skall utgå, skall från understödet avdragas vad kvinnan sålunda uppbär för motsvarande tid.

Beredas kvinnan genom underhållet eller avlöningen naturaförmåner såsom bostad eller fritt uppehälle, skall avdraget för dylika förmåner beräknas efter de i orten gällande priser eller efter andra grunder som finnas tillämpliga.

6 §.

Ansökan om understöd skall av kvinnan eller, på anmodan, av annan för hennes räkning skriftligen göras hos riksförsäkringsanstalten eller ock hos sjukkassa, som har att utgiva understödet. Ansökan bör efter barnets födelse eller efter det kvinnan i enlighet med 19 § andra stycket i lagen om arbetarskydd på grund av förestående nedkomst erhållit ledighet från sitt arbete göras utan uppskov; sker ansökan före nu avsedd tidpunkt, skall den upptagas till slutlig prövning först sedan ledighet erhållits eller barnet blivit fött. Då ansökan skett före barnsörden, skall efter barnets födelse bevis om denna utan uppskov insändas. Ansökan, som göres mera än ett år efter barnsörden, föranleder icke någon åtgärd.

Då kvinna i följd av stadgande i 19 § i lagen om arbetarskydd erhåller ledighet från arbete, åligger det arbetsgivaren eller den som å hans vägnar förestår arbetet att ofördröjligen därom göra anmälan hos riksförsäkringsanstalten eller hos sjukkassa, som har att till kvinnan utgiva understöd enligt denna förordning, ävensom att lämna uppgift rörande kvinnans föregående anställningstid och hennes avlöning.

Föreligger veterligen förhållande som i 5 § avses, skall upplysning därom lämnas i ansökan eller anmälan enligt denna paragraf.

7 §.

Beslut i anledning av gjord ansökan om understöd skall så fort ske kan skriftligen meddelas kvinnan eller den, som för hennes räkning gjort ansökningen. Beslutet skall utan hinder av förd klagan tills vidare lända till efterrättelse.

Sedan riksförsäkringsanstalten eller vederbörande sjukkassa erhållit under rättelse om barnsörd eller ledighet som avses i 6 §, skall anstalten eller sjukkassan, ändå att ansökan om understöd ej blivit gjord, bestämman det understöd som enligt denna förordning skall utgivas.

Kan ej med ledning av inkomna handlingar eller eljest erhållna upplysningar genast avgöras, huruvida understöd bör utgå, skall om sannolika skäl därtill finnas understöd ändock provisoriskt utgivas. Kan ej med ledning av erhållna upplysningar understödets storlek genast bestämmas, utgives provisoriskt skäligt belopp. Understöd som enligt vad nu är sagt blivit provisoriskt

bestämt utgives utan återbetalningsskyldighet, därest sedermera understödet bestämmes till lägre belopp eller understöd finnes icke böra utgå.

Arbetsgivaren är pliktig att när som helst på därom framställd begäran till riksförsäkringsanstalten, vederbörande sjukkasse eller försäkringsrådet lämna sådan uppgift om arbetet, som må erfordras för bestämmande av huruvida det samma är av sådan art, som avses i 15 § i lagen om arbetarskydd.

Riksförsäkringsanstalten, så ock vederbörande sjukkasse äger att, i den mån sådant må vara nödigt för bestämmande av understödsbelopp, taga del av arbetsgivares avlöningslistor och förteckningar. Enahanda befogenhet tillkommer jämväl försäkringsrådet.

8 §.

Understöd utbetalas i efterskott å sista dagen i varje kalendervecka. Därest kvinnan befinner sig i nödställd belägenhet, må understödet på begäran utgivas förskottsvis, dock icke någon gång för längre tid än en vecka.

9 §.

Rätt till understöd enligt denna förordning kan icke överlåtas och må förty ej för gäld tagas i mät.

10 §.

Försummar arbetsgivare eller arbetsföreståndare att fullgöra i 6 § här ovan stadgad anmälningsskyldighet eller annan förpliktelse, som på grund av stadgandet i 7 § fjärde stycket åligger honom, straffes med böter från och med fem till och med två hundra kronor.

Lämnar någon i ansökan eller anmälan som i 6 § avses, eller i uppgift, som i 7 § fjärde stycket sägs, veterligen oriktigt eller ofullständigt meddelande, böte från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, där ej förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

11 §.

Förseelse som i 10 § avses skall åtalas vid allmänna underrätten i den ort, där den tilltalade har sitt bo och hemvist.

Böter som ådömas enligt denna förordning tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

12 §.

Närmare föreskrifter angående ordningen för ansökan och anmälan enligt denna förordning samt för utbetalning av moderskapsunderstöd, så ock beträffande tillämpningen i övrigt av förordningen, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av försäkringsrådet eller riksförsäkringsanstalten.

13 §.

Över beslut av riksförsäkringsanstalten eller av sjukkasse rörande understöd eller eljest rörande tillämpning av någon i denna förordning given be-

stämme må klagan föras hos försäkringsrådet genom besvär i den ordning, som i lagen om försäkring för olycksfall i arbete finnes för där avsedda fall stadgad.

Försäkringsrådet äger, ändå att klagan icke förts eller framställning gjorts, till prövning upptaga ärende som i denna paragraf avses.

Försäkringsrådets beslut meddelas kostnadsfritt.

Över försäkringsrådets beslut må klagan ej föras.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1929. Understöd utgår icke i anledning av barnbörd, som inträffat före nämnda dag.

Stockholm den 21 januari 1928.

Agda Östlund.

Olivia Nordgren.

Signe Vessman.

Nelly Thüning.

A. Christina Ekberg.
